

İNKILAP TARİHİ-İ DERSİ

UZAKTAN EĞİTİM DERS NOTLARI

2.Hafta

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
Uzaktan Eğitim Merkezi

1.Fransız İhtilâli (1789) ve Dünyaya Yansıması

Avrupa'da Ortaçağın kapanmasından sonra, **Rönesans** ve **Reform** hareketleri toplum düşüncesinde büyük değişikliklere neden olmuş ve XVIII Yüzyılda **Aydınlanma Çağı** adını alan bir dönem başlamıştır. Yine aynı yüzyılda Amerika'da İngiliz Kolonilerinin İngiltere'ye karşı ayaklanması ve bağımsızlıklarını elde etmesi, Aydınlanma Çağıyla birlikte Fransız İhtilâline etki yapan önemli faktörlerdir.

Ortaçağdan beri egemenliğini sürdüren skolastik düşünce, artık XVIII Yüzyılda geçerliliğini yitirmiş **akıl**, her sorunun çözüm çaresi olarak ortaya çıkmış ve akıl, gelişme, aydınlanma çağının anahtar kelimesi olarak ön plana çıkmıştır. **Akılcılık**, siyasal alanda da etkinliğini göstermiştir. İnsanları dar kalıplardaki düşünce sisteminden çıkaran akılcılık, insanları serbest düşünme ve inceleme yöntemine götürmüş ve buradan da hürriyet fikrine ulaşılmıştır.

Gelişen **özgürlükçülük** fikri de, mevcut Mutlakiyetçi düzenin karşısında gelişerek yayılmıştır.

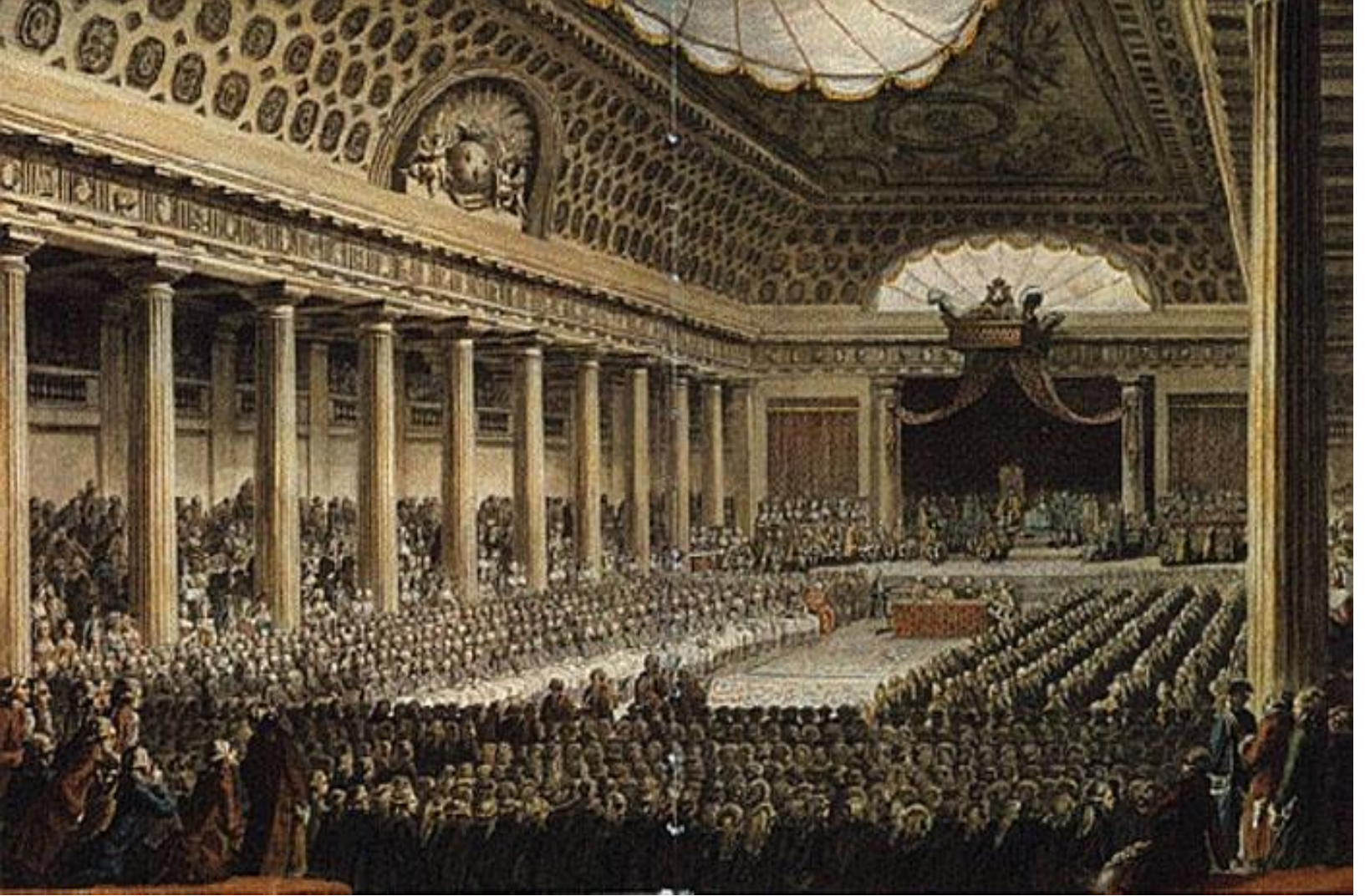
- Devletin yönetim şekline baktığımızda şunları görmekteyiz; Fransız Kralı ülkeye mutlak olarak egemendi. Fransız halkı, kral ve onun hükümetine mutlak şekilde itaat ederdi. Bütün yetkiler elinde toplayan ve devlet kurumlarını dilediği gibi yöneten kral XIV. Louis, “devlet benim” demişti. Versay Sarayında lüks bir hayat geçiren Fransa Kralı XV. Louis döneminde lüks ve israf daha da artmış, halk çok yoksul bir duruma düşmüştür. Derebeylik döneminden daha kötü bir duruma düşen halkın, kralla arası iyice açılmış ve halk kraldan nefret eder hale gelmişti.
- Fransız İhtilâlini hazırlayan bu etmenlerin yanında, Fransız filozoflarının da büyük etkisi olduğu bilinmektedir. XVIII. Yüzyılda, Fransa’da halka yöne verebilecek birçok düşünür ortaya çıkmıştır. Bunların başında yer alan Montesquieu, Voltaire, J.J. Rousseau ve Diderot kişi özgürlüğünü ve demokrasiyi savunmuşlardır.

İhtilâlin Sebepleri

- Fransız İhtilâli öncesinde Fransa'da Ortaçağın bilinen toplumsal eşitsizliği devam ediyordu. Buna göre halk, ayrıcalıklı sınıflara bölünmüştü. Soylular ve Rahipler (papazlar) ayrıcalıklı bir sınıf oluştururken, Burjuva ve Köylüler de ayrı sınıflar halinde yaşarlardı.
- Soylular, nüfusun % 2'sini oluştururken ülke topraklarının % 25'ine sahip durumdaydılar. Vergiden muaftılar. Çalıştırdıkları halka çok az ücret ödüyorlardı.
- Rahipler sınıfı nüfusun % 1'ini oluşturuyorlardı. Ülke topraklarının % 10'u kiliselerin elindeydi. Bunlar da vergi ödemiyorlardı.
- Halk; nüfusun % 97'sini oluşturuyordu. Vergilerin hepsi halktan tahsil edilirdi. “Burjuva” deyiimiyle isimlendirilen şehirliler, ticaret, sanayi vb. işlerle uğraşırlardı. 17. ve 18. Yüzyılda güçlenen bu sınıf, Fransa'nın geleceği üzerinde etkili bir duruma gelmişti. Ancak bu sınıf vergileri ödediği halde, siyasi haklardan yoksundu. Zamanla güçlenen bu sınıf, soylularla aralarındaki farkın kalkması için eşitliğin sağlanmasını istemiştir.

- Köylüler nüfusun en kalabalık bölümünü meydana getirirken toprakların ancak % 20'si kadarına sahiptiler. Her türlü vergi ve ülkenin bütün yükü bunların üzerindeydi.
- Fransız İhtilâli öncesinde uzun süren savaşlar ve israf, devletin mali ve ekonomik durumunu iyice bozmuştu. Ayrıcalıklı statüye sahip olan ve geçimini topraktan sağlayan sınıfın aleyhine zenginlik, Burjuva sınıfının eline geçmişti. Bunun üzerine bozulan ekonomik dengede ezilen köylü sınıfı, artık hak aramaya, ayrıcalıklı asil ve rahiplere karşı başkaldırmaya başlamıştı.

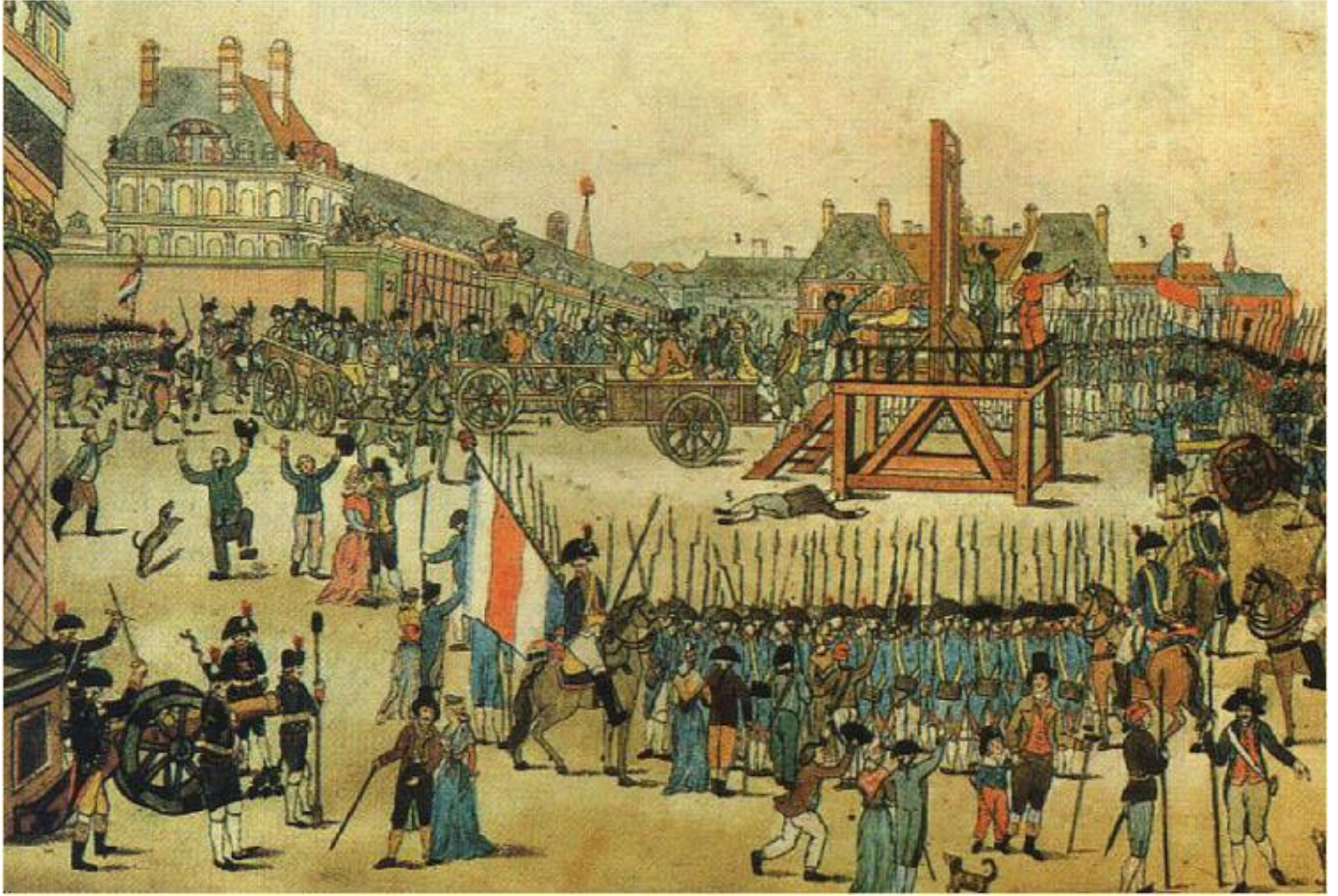
İhtilâlin Başlaması

İhtilâlin Başlaması

- Fransa'nın bu şartlar altında bulunması, Fransız aydınlarına toplumu harekete geçirme fırsatı verdi. Krala karşı yapılan ihtilal başarılı oldu ve 28 Ağustos 1789'da Fransa'da, "İnsan ve Vatandaş Hakları Bildirisi" ilan edildi. Buna göre; "İnsanlar hür ve eşit doğarlar ve öyle yaşarlar. Hakimiyet millettir ve milletçe verilen haklar kullanılacaktır. Başkasına zarar vermeyen her şey özgürlüktür. Özgürlüğün sınırlarını ancak kanunlar belirleyecektir."
- İhtilal sonrası Fransa'da anayasa hazırlanmış ve meşrutiyet rejimi kurulmuştu. İhtilal, Fransa'da önemli değişiklikler meydana getirdi. Böylece; Kralların yetkilerini Tanrı'dan aldığı anlayışı yıkıldı, Demokrasi gelmeye başladı, Milliyetçilik ilkesi siyasi bir karakter kazandı ve imparatorlukların yıkılmasının önü açıldı, Eşitlik-Adalet-Hürriyet fikirleri yayıldı.

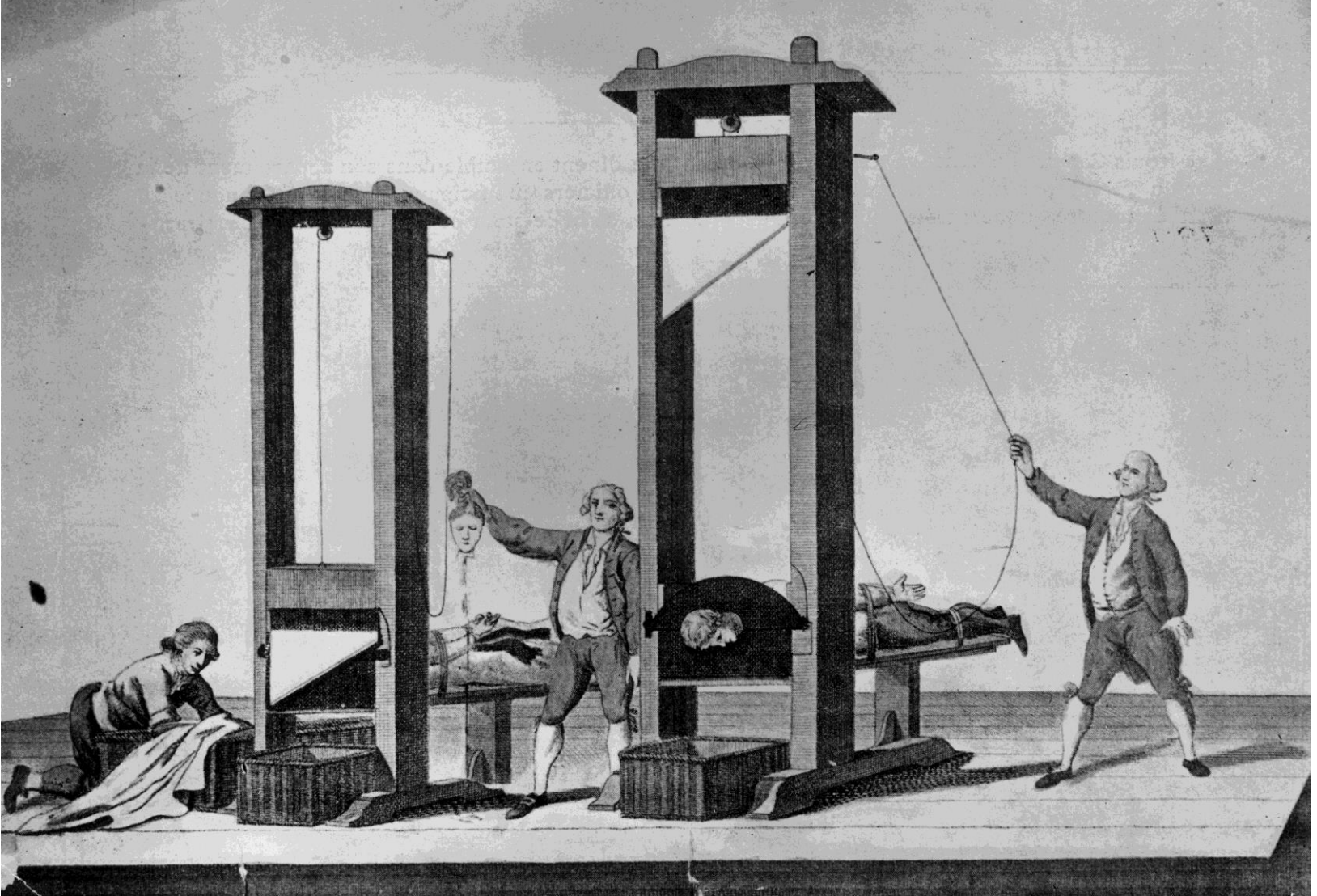
Fransız İhtilâli'nin Avrupa'daki etkileri

- Avrupa Devletleri, başlangıçta Fransa İhtilâli'ni bu ülkenin iç sorunu olarak yorumlamışlardır.
- Hatta, ihtilâl sonucunda Fransa'nın zayıf düşeceği tahmininde bulunmuşlar ve Fransa'yı kendi sorunlarıyla başbaşa bırakmışlardır. Ancak, Fransız İhtilâli ve ihtilâlin getirdiği yeni ilkeler, Avrupa'nın monarşik düzenlerini tehdit etmeye başlayınca bu tavırlarından vazgeçmişlerdir.
- Fransız İhtilâli sonucunda köylülerin derebeylik düzenini yıkması, tamamen özgür ve aynı zamanda emeklerinin karşılığını alacak şekilde toprak sahibi olması, egemenliğin tanrısal bir nitelikten kurtarılarak dünyevi bir hale getirilmesi, burjuvazinin siyasal iktidarı ele geçirmesi, laik bir anlayışın benimsenmesi, medeni hukuk alanında önemli düzenlemelerin yapılması ve milliyetçiliğin yayılması gibi etkenler Avrupalı monarşik devletlerin kendi aralarındaki anlaşmazlıkları sona erdirerek ittifaklar kurmalarına yol açmışlardır.

- 1792 yılından itibaren Fransa'ya savaş açmışlardır. Fransa'ya karşı bu dönemde verilen savaşlara İhtilâl Savaşları ya da Koalisyon Savaşları adı verilmiştir. 1792 yılında başlayıp 1815 yılına kadar süren koalisyon savaşlarında, Fransa, "krallık baskısı altında inleyen ulusları kurtarmak", Avrupalı monarşik devletler ise, "Fransa'da mutlak krallığı yeniden kurmak" amacı ile hareket ettiklerini ileri sürmüşlerdir.

SONUÇLARI

Sonuçları

- 18. yüzyılda koyu bir mutlakiyetle yönetilen Fransa, siyasi, sosyal ve ekonomik çöküntü yaşamıştır. Halkın büyük bir kısmı ayrıcalıklı sınıfların - aristokratlar ve ruhbanlar- baskısı altında yer almıştı.
- Ticari ilişkilerin sonucu gittikçe zenginleşen burjuvazi de siyasi iktidara ortak olmak istemişti. Akılcı düşüncesini savunan Fransız düşünürleri de egemenliğin kaynağını tanrısal olmaktan çıkartılarak halk iradesine dönüştürülmesini savunmuşlardır.
- Siyasi, sosyal ve ekonomik nedenlerle başlayan Fransız İhtilâli, kısa sürede eşitlik, özgürlük ve kardeşlik gibi siyasi kavramlara sahip çıkarak evrenselleşmiştir. İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi'nde belirtilen ilkeler yeni bir düzeni gündeme getirmiştir. Ancak, ihtilâl sonucu Fransa'da uzun süre siyasi, sosyal ve ekonomik dengeler yerine oturmamıştır.

- Mutlakiyetten halk egemenliğine geçiş, kral yandaşları tarafından benimsenmemiştir. Küçük burjuva ve geniş halk yığınları da daha eşitlikçi bir düzen talep etmişlerdir. Bu talepler, Yasama Meclisi Konvansiyon Meclis, Direktör Dönemi ve Konsüllük Dönemi gibi süreçlerin yaşanmasına yol açmıştır.
- Fransız İhtilâli, kısa bir süre içinde yalnız Fransa'yı değil, tüm Avrupa'yı etkilemiştir. Cumhuriyet, anayasa, halk egemenliği, demokrasi ve ulusçuluk gibi siyasal değerlerin yayılmasına katkıda bulunmuştur.

2- Osmanlı İmparatorluğu'nun Yıkılışını ve Türk İnkılabını hazırlayan Sebepler

Copyright © jaylun

İÇ SEBEPLER

- 1-Devletin siyasal, sosyal ve ekonomik açıdan geri kalması
- 2-Devletin idarî teşkilatında görülen aksaklıklar, modern hayatın gereklerine uyulmaması
- 3-Eğitim-Öğretim faaliyetlerinin çağın gerisinde kalması
- 4-Karışık nüfus yapısı
- 5-Medrese eğitiminin bozulması
- 6-Azınlıkların Milliyetçilik akımının tesirinde kalarak isyanı
- 7-İç isyanlar/Celali İsyanları/Azınlık İsyanları
- 8-Padişahların yetersizliği
- 9-Yeniçerilerin disiplinsiz davranışları

İÇ SEBEPLER

- 10-İsyanları bastırmakla uğraşan devletin yıpranmış olması ve otoritenin zayıflaması
- 11-Tımar sisteminin bozulması (mali+ekonomik+askeri yönden zayıflama)
- 12-Tımar sistemine bağlı olan vergi sisteminin bozulması
- 13-Eğitimde “beşik uleması” sisteminin getirilmesi ve zararları (Bilimin babadan oğla geçmesi)
- 14-Osmanlı İmparatorluğunun yüzyıllardır izlemiş olduğu “İnfirâd Politikası” (Yalnızlık siyaseti)
- 15-Kapütilasyonlar (Yabancı mallarının yurda serbestçe sokulmasının, sanayinin gelişmesini engellemesi).

DIŞ SEBEPLER

1-Devletin üç kıtaya yayılan geniş sınırları (Doğal sınırı ulaşmış olması, güçlü rakiplerle karşı karşıya kalmış olması)

2-Fransız İhtilali'nin dünyaya yaydığı düşünceler "İnsanlara özgürlük-milletlere bağımsızlık" ilkesi

3-Self-Determinasyon Kavramı (Her milletin kendi geleceğini tayin etme hakkı)

4-Azınlıkların bağımsızlık mücadelesi ve isyanların başlaması (Bulgar isyanı/Sırp isyanı/Mora isyanı)

5-Avrupa'da Rönesans ve Reform hareketleri

6-Avrupa'da Aydınlanma çağı sonrası Bilim-Teknik ve Sanatta ilerlemeler, yeni kıtaların bulunuşu/Batının maddi ve manevi alanlarda yükselmesi

DIŞ SEBEPLER

7-Ortaçağ Derebeylik rejiminin (Feodalite'nin) yıkılması

8-Sanayi İnkılâbı (İngiltere)

9-Hammadde arayışının Pazar arayışına dönüşmesi ve bunun sonucu ortaya çıkan emperyalist düşünceler

10-Sömürgecilik (Osmanlı'nın hedeflenmesi)

11-Özellikle Rusya'nın Osmanlı Devleti üzerindeki idealleri ve izlediği emperyalist politika/sıcak denizlere inme politikası

12-Osmanlı-Rus Savaşları'nın devleti ekonomik yönden yorması

13-Milliyetçilik Akımı'nın tüm dünyayı kasıp kavurması (Fransız İhtilâli sonrası)

DIŞ SEBEPLER

14-Balkanlardaki azınlık isyanları

15-Batıda derebeylik rejiminin yıkılmasından sonra kurulan güçlü krallıkların Osmanlı'nın aleyhine olması.

Bu Hafta Konularında Yararlanılan Kaynaklar:

- Prof. Dr. İsmail ÖZÇELİK, Atatürk İlkeleri ve Türk İnkılap Tarihi, Ankara, 2001.
- Mehmet Akif BAL, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Trabzon, 2010.
- Yrd. Doç. Dr. Kemal YAKUT, Ders Notları.
- Öğr. Gör. Ali YAYLA, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Ders Notları.
- Görseller internetten edinilmiştir.

2. Hafta konuları bu kadardır.

Hazırlayan: Okt. Elif AKAR.

Başarılar dileklerimle.